

دره‌های موازی

(افراط و تفريط)

علی کریمیان صیقلانی

نشر و چاپ
کتابخانه

کتابخانه انسجو

دره‌های موازی

(افراط و تفریط)

علی کریمیان صیقلانی
(عضویت علمی دانشگاه گیلان)
ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

چاپ اول: ۱۳۹۸
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

طراح جلد: هادی سلطانی
لستوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ادیب فقه جواهری

کانون اندیشه جوان

سرشناسه: کریمیان صیقلانی، علی، ۱۳۴۶-

عنوان و نام پدیدآور: دره‌های موازی: افراط و تفریط / علی کریمیان صیقلانی.

مشخصات نشر: [تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهر: ۱۱۲ ص.

شابک: 978-600-159-306-2

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۹۹.

موضوع: اسراف -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Islam -- Religious aspects (Economics)

موضوع: میانه‌روی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام.

موضوع: Moderation -- Religious aspects -- Islam

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۴۴۴ ک/۳۵/۲۵۰ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۶۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۷۰۷۱۹

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۴۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: مفهوم و معیارشناسی افراط و تفریط
۱۳	۱. مقصود از افراط و تفریط چیست و با چه واژگانی ارتباط دارد؟
۱۵	۲. آموزه‌های و جنانو... نقش در تشخیص معنا و مصداق افراط و تفریط دارند؟
۱۷	۳. آیا فطرت و وجدان، می‌تواند مریض ممتد در خصوص تشخیص افراط یا تفریط باشند؟
۲۰	۴. آیا عقل سلیم می‌تواند مرجع داوری در خصوص افراط و تفریط باشد؟
۲۳	فصل دوم: مصداق‌شناسی و اقسام افراط و تفریط
۲۳	۱. افراط و تفریط اعتقادی یعنی چه؟
۲۵	۲. چگونه مسائل اخلاقی متصف به افراط و تفریط می‌شوند؟
۲۶	۳. افراط و تفریط سیاسی یعنی چه؟
۲۸	۴. اقتصاد مبتلا به افراط و تفریط چگونه اقتصادی است؟
۲۹	۵. آیا در عبادت برای خداوند، افراط و تفریط معنا دارد؟
۳۱	۶. افراط و تفریط قضایی یعنی چه؟
۳۵	فصل سوم: آسیب‌شناسی افراط و تفریط
۳۵	۱. منشأ پیدایش افراط و تفریط چیست؟
۳۵	الف) جهل
۳۶	ب) خودفریبی خواص
۳۶	ج) زیاده‌خواهی
۳۶	د) راهکارها یا رفتارهای نادرست جریان اعتدال‌گرا

۲. چه انگاره‌هایی مولد افراط یا تفریط هستند؟ ۳۷
- الف) انگاره تراحم میان زهد و دنیا ۳۷
- ب) انگاره تراحم میان عبادت شرعی شخصی با مسائل اجتماع ۳۸
- ج) انگاره تراحم میان دین و سیاست ۴۰
- د) انگاره تراحم میان رفاه و عزت نفس ۴۲
- هـ) انگاره تراحم میان عقل و عشق ۴۳
- و) انگاره تراحم میان عقل و عاطفه ۴۴
- ز) انگاره تراحم میان شادی و غم ۴۵
- ح) انگاره تراحم میان شریعت و طریقت ۴۶
- ط) انگاره تراحم میان آزادی به معنای آنارشیزم با دیکتاتوری ۴۸
- ی) انگاره تراحم میان نقش‌های خانوادگی و نقش‌های اجتماعی ۴۸
- فصل چهارم: نتایج افراط و تفریط‌گری** ۵۳
۱. چگونه افراط و تفریط به ظلم و بی‌عدالتی می‌انجامد؟ ۵۳
۲. چرا افراط و تفریط موجب نابودی تمدن‌ها می‌شود؟ ۵۴
- الف) ظلم و بی‌عدالتی ۵۴
- ب) غلبه باطل ۵۵
- ج) کفران نعمت ۵۵
- د) فساد و طغیان در برابر فرمان الهی ۵۵
۳. چگونه افراط در مصرف به فقر و تنگدستی منجر می‌شود؟ ۵۶
۴. چگونه افراط موجب زایش و تفریط می‌شود و برعکس؟ ۵۷
- الف) زایش متقابل تفریط عبادی و افراط عبادی ۵۷
- ب) زایش متقابل جمود و جهالت ۵۹
- ج) زایش متقابل تنفر از جهاد بر اثر فتوحات نامشروع ۶۳
۵. چه نوع تهمت‌های را اهل افراط و تفریط به مخالفان خود نسبت می‌دهند؟ ۶۴
- الف) اتهام خشکه مقدسی (متعصب دینی و مذهبی) ۶۵
- ب) اتهام ستیزه‌جویی ۶۸

- ح) اتهام سیاسی کاری ۷۱
- د) اتهام فائد موقیعت اجتماعی ۷۱
- هـ) اتهام عامل کاهش موقیعت جهانی کشور ۷۲
- و) اتهام نقض حقوق جنسی ۷۳
- ز) اتهام ضدیت با دموکراسی ۷۴
۶. چگونه افراط و تفریط مانع اندیشیدن می شود؟ ۷۵
۷. چرا اهل افراط و تفریط سرانجام، آشکارا همراه با دشمن خداوند و مؤمنان می شوند؟ ۷۷
- فصل پنجم: راه کارهای اصلاح روحیه افراط‌گری و تفریط‌گری در جامعه .. ۷۹**
۱. چگونه باید انباشتن به افراط و تفریط پیشگیری کرد؟ ۷۹
۲. نقش دولت‌ها در اصلاح روحیه افراط و تفریط چیست؟ ۸۰
۳. تبیین و دفاع صریح از معیاری در مقابل هجمه‌ها چگونه دفاعی است؟ ۸۱
۴. امر به معروف و نهی از منکر چیست، چگونه است؟ ۸۲
۵. آیا می توان با حصر و تبعید سیاسی و فیزیکی جلوی افراط و تفریط را گرفت؟ ۸۳
- فصل ششم: گفتمان رهبری درباره اعتدال‌گرایی و پرهیز از افراط و تفریط ... ۸۷**
۱. مقصود رهبری از فرهنگ تهاجمی در حوزه رهنم چیست؟ ۸۷
۲. اصلی ترین محورهای گفتمان رهبری در حوزه اقتصادی کدام است؟ ۸۸
- الف) تدوین نقشه الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی ۸۸
- ب) خصوصی سازی اقتصاد توأم با هدایت دولت ۸۹
- ج) اقتصاد مقاومتی ۹۰
- د) اجتناب از اسراف‌گری ۹۱
- هـ) اجتناب از اشراف‌گری ۹۲
۳. اصلی ترین محورهای گفتمان رهبری در حوزه سیاسی برای رهایی از افراط و تفریط چیست؟ ۹۴
- الف) بصیرت انقلابی ۹۴
- ب) اجتناب از هرهری مسلکی ۹۶

- ۹۹ برای مطالعه بیشتر
- ۱۰۱ کتابنامه
- ۱۰۹ نمایه اعلام

www.ketab.ir

پیشگفتار

یکی از مسائلی که اندیشه اجتماعی در طول تاریخ، چالش استفاده ابزاری از برخی مفاهیم کلیدی است؛ نمونه آن، برداشت‌های التقاطی از دو واژه «افراط و تفریط» است؛ از این رو همواره شاهد هستیم که جهاد در راه خدا، مقاومت در برابر دشمنان خارجی، امر به معروف و نهی از منکر، بر احکام اسلامی و ... مصادیقی از افراط و تفریط معرفی می‌شوند. این وضعیت در خود آیین رفتارهای متضاد بوده و همواره تشخیص نادرست معنایی و مصادیقی این برسوله موجب شده در پس هر افراطی، تفریطی متولد شود و برعکس؛ در این شرایط تشخیص نادرست می‌تواند هزینه‌های جبران‌ناپذیر فکری، معرفتی، فرهنگی و اجتماعی فراوانی را به افراد وارد کند. با این مقدمه تبیین دو مفهوم افراط و تفریط برای مخاطب جوان ضرورت می‌یابد تا شناخت درست و منطقی در این خصوص پدید آید.

اثر حاضر محصول تلاش گروه بینش و اندیشه مرکز پژوهش‌های ایران است. این مجموعه، شاخه‌ای از شاخسار پربروبار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی است که با

۱. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با توجه به بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، برپروزی و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری قشرهای تحصیل کرده و نسل جوان کشور، به‌عنوان نهادی علمی - پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد. این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی» و «ادب و هنر» به افق‌های پیش رو و گام‌های پیش رو در عرصه فرهنگ جامعه اندیشیده و آثار مفیدی به ثمر نشانده است. رشد و شکوفاندن باورها و گرایش‌های دینی، معرفی الگوهای مطلوب رفتار دینی و پاسخ به نیازها و خواسته‌های جوانان در زمینه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی از برجسته‌ترین اهداف فراوری مرکز است تا با رصد شرایط روز جامعه به صید موضوعات ضروری دست زده و پژوهش‌هایی مفید بیافریند.

مرکز پژوهش‌های جوان در چهار سطح جوان، دانشجوی، اندیشه و طلبه به تولید آثاری در قالب‌های آرایه‌ای گوناگون مشغول است:

۱. «کتاب جوان» بر روی مخاطبان جوانی تهیه می‌شود که ۱۷ تا ۲۴ ساله‌اند و دوره متوسطه تحصیلی را سپری کرده‌اند.
 ۲. «کتاب دانشجوی» مربوط به برانان دانش‌پژوه در مقطع کاردانی و کارشناسی است که به‌طور معمول ۱۸ تا ۲۶ سال دارند.
 ۳. «کتاب اندیشه» برای جوانان دانشگاهی تهیه می‌شود که پویایی فکری خویش را تعالی بخشیده و بر فرازی فراتر از مقطع کارشناسی قدم نهاده‌اند و به‌طور معمول کمتر از ۲۸ بهار را تجربه کرده‌اند.
 ۴. «کتاب طلبه» با جوانانی سخن می‌گوید که بالای بیست و یک سال و سطح میانی علوم حوزوی را می‌گذرانند.
- کتاب پیش رو از آثار سطح دانشجوی این مرکز است.
- این مرکز با قدردانی از جناب حجت‌الاسلام آقای دکتر علی کریمیان صیقلی‌دانی برای انجام دادن این اثر، تلاش مجدانه مدیر گروه بینش و اندیشه، جناب حجت‌الاسلام آقای قاسم بابایی و همکاری ارزیابان گرامی حجت‌الاسلام آقایان دکتر محمد عرب‌صالحی و دکتر محمدجواد رودگر را ارج نهاده و صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان تیزبین نشسته است.

مرکز پژوهش‌های جوان